

NEDERLANDSCHE DORONICUMS

door

L. H. SIERTSEMA.

In de omgeving van Den Haag worden op verschillende plaatsen Doronicums gevonden. Bij het verzamelen bleek mij, dat daarbij duidelijk twee soorten zijn te onderscheiden.

De eerste soort (Badhuisweg, Pompstationweg, Haagsche Bosch Westzijde) voldoet geheel aan de beschrijving van *D. Pardalianches* L. De tweede soort (Duinrell bij Wassenaar, Haagsche Bosch Oostzijde, Steenvoorde bij Rijswijk) wijkt daarvan belangrijk af. Determinatie met behulp van de uitvoerige monografie van F. CAVILLIER (Nouvelles études sur le genre Doronicum; Annuaire du Conserv. et du Jardin botan. de Genève 1909—'10 p. 195) leidde tot *D. scorpioides* Willd ¹⁾, welke door CAVILLIER als een bastaard van *D. Pardalianches* L. en *D. plantagineum* L. wordt beschouwd. Hij brengt hieronder „une groupe de plantes probablement nées dans les jardins où on les cultive à cause de la grandeur de leurs capitules et de leur reproduction abondante au moyen de stolons et souvent naturalisées au voisinage des châteaux et des parcs en France, en Suisse, dans le Sud de l'Allemagne et probablement ailleurs.”

In HEGI wordt deze bastaard wel vermeld, maar zonder nadere omschrijving.

Beide soorten komen, wat de in de tabellen in de eerste plaats gebruikte kenmerken betreft, daarin overeen, dat ze ondergrondse uitloopers hebben, en randvruchten zonder vruchtpluis. Als verschil valt dadelijk op, dat bij de eerste soort de wortelbladen steeds een diep-hartvormigen voet hebben, evenals ook een of soms twee onderste stengelbladen; alleen bij zeer jonge bladen is deze vorm niet altijd duidelijk. Bij de tweede soort vindt men daarentegen nooit wortelbladen met een diep-hartvormigen voet. Bij jonge bladen is die nog wel eens zwak-hartvormig, maar reeds bij iets oudere vinden we een breeden horizontalen bladvoet, welke later overgaat in een eerst weinig, daarna sterker in den steel aflopenden voet, zoodat we ten slotte een geheel wigvormig aflopenden voet vinden, zooals die bij *D. plantagineum* voorkomt. Deze onstandvastige vorm wijst wel op een bastaard-natuur. Verder is er een duidelijk verschil in de beharing. Die van den stengel bestaat bij *D. Pardalianches* onderaan uit vrij lange, vrij dichte wollige haren, terwijl bij *D. scorpioides* daar

¹⁾ De soortnaam *D. scorpioides* is niet erg gelukkig. Hij wordt met verschillende auteursnamen aan zeven verschillende Doronicums gegeven.

een meestal dunne, verspreide beharing voorkomt, die ook dikwijls ontbreekt. Boven aan den stengel vinden we bij beide soorten klierharen, maar deze zijn bij *D. Pardalianches* veel dichter en grooter dan bij de andere. Dan worden bij *D. scorpioides* Willd. de bloemhoofdjes grooter en zijn de omwindselblaadjes langer en smaller. Ook de bloeitijd verschilt, die van *D. scorpioides* is een paar weken vroeger. CAVILLIER en andere auteurs hechten voor het onderscheid der soorten van dit geslacht veel waarde aan de randharen van stengel- en omwindselbladen. Met een behoorlijke vergrooing zijn ook daarbij verschillen tusschen onze twee soorten goed waar te nemen.

Bij bezichtiging van de in het herbarium der Ned. Bot. Ver. en andere herbaria aanwezige Nederlandsche *Doronicums* bleek mij dat daarin beide soorten voorkomen. Ik vond daarbij 21 ex. van *D. Pardalianches* (prov. Groningen, Haarlem, Bloemendaal, Poelgeest bij Leiden, Haagsche Bosch, Driebergen, Tubbergen en Zuid-Limburg) tegen 110 ex. van *D. scorpioides* (uit Overijssel, Noord- en Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland, Limburg, Noord-Brabant, Zeeland). Van deze laatste waren de oudere planten alle oorspronkelijk als *D. scorpioides* Willd. gedetermineerd, maar later onder *D. Pardalianches* ingedeeld. Dit moet een gevolg zijn geweest van een bewering van OUDEMANS (N.K.A. 2e Serie Deel I p. 67, 1874), dat alle bij ons voorkomende *Doronicums* tot *D. Pardalianches* zouden behooren. Als voornaamste reden hiervoor geeft hij op dat *D. scorpioides* geen ondergrondsche uitloopers zou hebben. Dit is echter volgens CAVILLIER wél het geval en ook volgens de door WILLDENOW zelf gegeven omschrijving. Dit kenmerk wordt in de literatuur hier en daar verkeerd opgegeven. De uitloopers kunnen ook licht tot vergissingen aanleiding geven, doordat bij oudere, later in den zomer verzamelde planten de uitloopers tot zelfstandige planten zijn uitgegroeid die geen verband meer hebben met de moederplant, zoodat bij deze geen duidelijke ondergrondsche uitloopers meer worden gevonden. OUDEMANS wijst er nog op, dat bij *D. Pardalianches* de bloembodem met korte, fijne opstaande haartjes moet zijn bezet, terwijl bij *D. scorpioides* slechts enkele verspreide haartjes voorkomen. Bij de door mij verzamelde planten is inderdaad een verschil dezer beharing goed te zien. Ik meen daarom, dat de bewering van OUDEMANS dat alles onder *D. Pardalianches* moet worden gebracht, onjuist is en voor de meeste de oude naam *D. scorpioides* Willd. moet worden hersteld.

Het is moeilijk uit te maken of de *Doronicums* op enkele van hun tegenwoordige vindplaatsen als oorspronkelijk moeten wor-

den beschouwd. De *D. scorpioides* uit de omgeving van Den Haag groeien op plekken, die bij oude buitenplaatsen of parken behoreen. De *D. Pardalianches* groeit hier op oud binnenduinterrein, dat mij voorkomt niet van ouds bij een buitenplaats behoord te hebben en eerst in latere jaren door stadsuitbreiding dichter bij bebouwde wegen is geraakt.

Scheveningen, October 1936.